

Literatuuroverzicht 1992¹

Algemeen, archieven

- Carleen Baarda, *Brabantse handschriften: Gerrit van Orden (1774-1854) en zijn schenking van handschriften aan het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant*. Tilburg, 1992.
- H.F.J.M. van den Eerenbeemt, *In het spoor van de vooruitgang: het moderniseringsproces in de Nederlandse samenleving, 1730-1980*. Tilburg, 1992.
- J. Faber, *Inventaris van het tekeningenarchief van de Rijksgebouwendienst en diens rechtsvoorgangers over de periode 1824-1945*. 's-Gravenhage, 1992.
- R.M. Habourdin, *Catalogus van een verzameling atlanten, kaarten, tekeningen, prenten en foto's van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs (KIVI), opgericht in 1847, uit de periode 1606-1975, aangekocht door het Algemeen Rijksarchief in 1976-1977*. 's-Gravenhage, 1991.
- Jaap Harskamp, 'Fin de siècle. Seks en ontarding tijdens het fin de siècle', in *Bzzlletin* 191/192 (1992), p. 3-96.
- L.M. Hordijk, *De archieven van de polder Oud- en Nieuw-Stompwaard 1812-1968*. Brielle, 1991.
- Inventaris van archieven van commissies en comité's, die betrekking hebben op of in verband met het Rijksmuseum te Amsterdam 1862-1975*. Amsterdam, 1992.
- Inventarissen van archieven van rijksscholen in de provincie Gelderland, ressorterend onder het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, 1861-1988*. Winschoten, 1990.
- J.H. Kompagnie, *Inventaris van archieven inzake wetgeving voor Nederlandsch-Indië over de periode 1830-1923*. Den Haag, 1991.
- J.H. Kompagnie, *Uitkomsten van volkstellingen als archivalia bij de Tweede Afdeling [van het Algemeen Rijksarchief] en in gedrukte vorm*. Den Haag, 1992.
- W.M. Lindemann en M.J.A. Veeke, *Kantongerechten 1838-1930 [Inventarissen van archieven]*. 's-Hertogenbosch, 1992.
- Overzichten van de archieven en verzamelingen in de openbare archiefbewaarplaatsen in Nederland. dl.14. Particuliere archieven in Nederland*. Onder red. van H.J.A.H.G. Metselaars. Alphen aan den Rijn, 1992.
- H. de Raad, *Boezemwaterschappen en (veen)polders in Zuidoost Friesland; verzamelinventaris van de gedeponeerde archieven van het waterschap Het Koningsdiep 1832-1894*. Beetsterzwaag, 1992.
- M.E. de Ruiter, *Inventaris van de archieven van de Rijkslandbouwschool 1876-1904, Rijks Hogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool 1904-1918, Landbouwhogeschool 1918-1958, te Wageningen*. Arnhem, 1991.
- A.B. van 't Wel-Nieman, *Inventarissen van de archieven van de gemeentelijke scholen voor middelbaar onderwijs, colleges van curatoren en commissies van toezicht in Enschede 1859-1968 (1974)*. Enschede, 1991.

Bestuur, politiek, sociale zorg en strijd

- J.A.A. Bervoets, 'Ambtelijke hoofdfiguren: Victor de Stuers, kunstenaar op een referendarissenstoel', in *Binnenlands Bestuur Management* 5 (1992), nr. 4, p. 92-97.
- N. Cramer, 'Ambtelijke hoofdfiguren: Anton Ridder van Rappard, ambtenaar met invloed', in *Binnenlands Bestuur Management* 5 (1992), nr. 3, p. 26-29.

- A.M. Elias en Paula C.M. Schölvink, *Volksrepresentanten en wetgevers, de politieke elite in de Bataafs-Franse tijd 1796-1810*. Amsterdam, 1991.
- Cyrille Fijnaut, *Bibliografie van de politie in Nederland 1812-1988: met inbegrip van Nederlands-Indië en de Nederlandse Antillen*. Lochem, 1992.
- Francisca de Haan, *Sekse op kantoor: over vrouwelijkheid, mannelijkheid en macht, Nederland 1860-1940*. Hilversum, 1992.
- L.M. Koenraad, *Uit het oogpunt eener goede politie, het administratief beroep op Gedeputeerde Staten 1814-1850*. Nijmegen, 1992.
- Marij Leenders, 'Vluchtelingen en vreemdelingen in Amsterdam. Liberale opvang tussen 1870 en 1900', in *Ons Amsterdam* jrg. 44. (1992), p. 202-205.
- Marco H.D. van Leeuwen, *Bijstand in Amsterdam, ca. 1800-1850. Armenzorg als beheersings- en overlevingsstrategie*. Zwolle, 1992.
- Bas van Lier, 'De Amsterdamse familie Van den Bergh. Kopstukken in het openbaar bestuur', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 136-139.
- E. Luikens, *Een bestuurder van formaat. Jan Adriaan Joost baron Sloet tot Oldhuis 1818-1824, schout-burgemeester van Apeldoorn*. Apeldoorn, 1992.
- P.J. Margry, 'Ambtelijke hoofdfiguren: de onderdanige topambtenaar Steven Dassevael (1771-1838)', in *Binnenlands Bestuur Management* 5 (1992), nr. 1, p. 64-67. *Methodologische aspecten van de geschiedenis van de Belgische administratie (19e-20ste eeuw)*. Brussel, 1991.
- Le ministère des finances, étude de l'évolution structurelle de l'administration centrale et des organes consultatifs. Première partie: 1831-1945*. Brussel, 1990.
- Hans Ramaer, 'De Gorilla-oorlog. Anarchisten en de Oranje-monarchie', in *Maatstaf* 40 (1992) 11/12, p. 179-186.
- Hans Renders en Jace van de Ven, 'De Sinterklaas van ons koningshuis', in *Maatstaf* 40 (1992) 11/12, p. 112-125 (over Willem II).
- W.P. Secker, *Ministers in beeld, de sociale en functionele herkomst van de Nederlandse ministers (1848-1990)*. Leiden, 1991.
- Marijke Snepvangers en Mark Sorée, 'Ons Huis in de Jordaan. Een eeuw arbeidersontwikkeling', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 120-124.
- Siep Stuurman, *Wacht op onze daden. Het liberalisme en de vernieuwing van de Nederlandse staat*. Amsterdam, 1992.
- C. Tamse en G. Trausch, *Die Beziehungen zwischen den Niederlanden und Luxemburg im 19. und 20. Jahrhundert*. 's-Gravenhage, 1991.
- Henk te Velde, *Gemeenschapszin en plichtsbef. Liberalisme en nationalisme in Nederland, 1870-1918*. Den Haag, 1992.
- Fred Vermeulen, 'De Amsterdamse familie Wertheim. Een traditie van maatschappelijke betrokkenheid', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 286-290.
- S.W. Versteegen, *Gegoede ingezetenen. Jonkers en geërften op de Veluwe tijdens Ancien Régime, Revolutie en Restauratie (1650-1830)*. Zutphen, 1990.
- M.S. Verweij, 'Penitentiaire Inrichting "Veenhuizen" te Norg: oorsprong, verloop en verschiet van achtergronden, idealen en bestemmingen', in *Bulletin KNOB* 91 (1992), p. 108-116.
- Bertine Visser, 'Wonen op het Rozenhofje. 250 jaar zorg voor oudere vrouwen', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 142-145.
- J.L. van Zanden, *Den zedelijke en materiële toestand der arbeidende bevolking ten platten lande, een reeks rapporten uit 1851, een fotografische heruitgave, verzameld en ingeleid door -*. Groningen, 1991.

Onderwijs en opvoeding

- H. Baudet, *De lange weg naar de Technische Universiteit Delft. De Delftse Ingenieursschool en haar voorgediedenis*. Den Haag, 1992.
- Een brandpunt van geleerdheid in de hoofdstad: de universiteit van Amsterdam rond 1900 in vijftien portretten*. Amsterdam, 1992.
- Joseph C.M. Wachelder, *Universiteit tussen vorming en opleiding: de modernisering van de Nederlandse universiteiten in de negentiende eeuw*. Hilversum, 1992.

Godsdienst

- Documentatieblad voor de Nederlandse Kerkgeschiedenis na 1800* 36 (1992) bevat o.a. H.B. Weijland, 'Geding om een "beding"'. Over de structuur van de Vereniging van 1892'; D. Deddens, 'De Vereeniging van 1892: kerkrechtelijke aspecten'; M. te Velde, 'Verenigd op weg na 1892'; W. van 't Spijker, '1892: spiritualiteit in het spel?'; F.R.J. Knetsch, 'Een kerk in gisting: hervormde stemmen 1892-1907'; F. Rozemond, 'Beknopte bibliografie van brochures en officiële stukken met betrekking tot de Vereniging van 1892'.
- Documentatieblad voor de Nederlandse Kerkgeschiedenis na 1800* 37 (1992) bevat o.a. J.P. van den Hout, 'P. Hofstede de Groot als ideoloog van de grootprotestantse beweging (1840-1844)'; H. Reeser, 'Koningsrouw en Goede Vrijdag in 1849. Onuitgegeven beschouwingen van A.L.G. Toussaint'; J. Vree, 'Brieven aan A. Kuyper als bron van informatie over het leven in de gereformeerde kerken in de jaren 1892-1901'; P.L. Schram, 'Literatuur uit 1991 betreffende de kerkgeschiedenis der Nederlanden in de negentiende eeuw'.
- C. Dekker, *Gereformeerd en evangelisch, ontstaan en geschiedenis van de Buddinggemeente te Goes en haar plaats in het Nederlandse Protestantisme in de periode 1839-1881*. Kampen [1992].
- J.L. van Essen, *Een ziel van vuur: opstellen over Groen van Prinsterer en zijn omgeving*. Leiden, 1992.
- H. Florijn, *De ledeboerianen: een onderzoek naar de plaats, invloed en denkbeelden van hun voorgangers tot 1907*. Houten, 1992.
- G. Gritter, *Van geslacht tot geslacht is uw trouw: 150 jaar gereformeerde kerk van Coevorden 1842-1992*. Groningen, 1992.
- Frans Groot, *Roomse, rechtzinnigen en nieuwlichters: verzuiling in een Hollandse plattelandsgemeente, Naaldwijk 1850-1930*. Hilversum, 1992.
- Chris A.J. van Koppen, *De Geuzen van de negentiende eeuw: Abraham Kuyper en Zuid Afrika*. Wormer, 1992.
- G.J. Schutte e.a., *De Vereniging van 1892 en haar geschiedenis*, Kampen, 1992.
- Vereniging in wederkeer: opstellen over de Vereniging van 1892*. Onder red. van D. Deddens. Barneveld, 1992.
- De Vereniging van 1892 en haar geschiedenis*. Kampen, 1992.
- A. Vroon, *Carel Willem Pape (1788-1872), een Brabants predikant en kerkbestuurder*. Tilburg, 1992.
- Werkgroep Integrale Geschiedschrijving Oisterwijk, *De akelige twee procent, andersdenkenden in katholiek Oisterwijk 1891-1940*. Oisterwijk, 1992.

Medicijnen en gezondheidszorg

- Peter-Paul de Baar, '“De beste wyze om verdronkene Menschen te behouden”;

225 jaar Maatschappij tot Redding van Drenkelingen', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 244-246.

A.J. Bierman, M.J. van Lieburg en D.A. Wittop Koning, *Biografische index van Nederlandse apothekers tot 1867*. Rotterdam, 1992.

P.D. 't Hart, *Utrecht en de cholera, 1832-1910*. Zutphen, 1990.

M.J. van Lieburg, 'Een nuttig en ten sterkste verlangd wordend hospitaal': de geschiedenis van het Academisch Ziekenhuis Utrecht (1817-1992). Rotterdam, 1992.

Bernice Willemsen, 'Gasthuismeid werd verpleegkundige', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 270-275.

Economie, nijverheid en scheepvaart

J.N.F.M. à Campo, *Koninklijke Paketvaart Maatschappij, stoomvaart en staatsvorming in de Indonesische archipel 1888-1914*. Hilversum, 1992.

Geschiedenis van de techniek in Nederland: de wording van een moderne samenleving 1800-1890. Zutphen, 1992.

H. Hagens en W. Elling, *Watermolens/Wassermühlen*. Oldenzaal, 1991.

G. Hogesteeger, *Van lopende bode tot telematica* [geschiedenis van de P.T.T. in Nederland]. Groningen, 1989.

'Honderd jaar Merwede-kanaal', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 154-155.

Ch. Jeurgens, *De Haarlemmermeer, een studie in planning en beleid 1836-1858*. Amsterdam, 1991.

Marieke Kuipers, 'Het Nieuw-Entrepot te Amsterdam en de pakhuisbouw uit het stoomtijdperk', in *Jaarboek Monumentenzorg 1991*. Zwolle en Zeist, 1991, p. 56-77.

Marius van Melle, 'Azijn voor aardappelen, uitjes en mosterd. De Amsterdamse azijnmakerijen', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 36-41.

G.B. Spijker, *Bijdrage tot de ontstaansgeschiedenis van Nijverdal; een aspect van de activiteiten van de Nederlandsche Handel-Maatschappij in Overijssel tussen 1836-1883*. Almelo, 1991.

J. van der Zwaag, *Verloren tropische zaken, de opkomst en ondergang van de Nederlandse handel- & cultuurmaatschappijen in het voormalig Nederlands-Indië*. Z.pl., 1991.

Landbouw en natuurwetenschappen

A.H. Crijns en F.W.J. Kriellaars, *Het gemengde landbouwbedrijf op de zandgronden in Noord-Brabant 1886-1930*. Tilburg, 1992.

E. Pelzers, 'De totstandkoming van de rijkswettelijke bescherming van nuttige dieren', in *Het vogeljaar* 40 (1992) dl. 4, p. 157-160.

J.F.R. Philips, *Geschiedenis van de landbouw in Limburg, 1750-1914*. Leeuwarden, 1992.

John de Vos en Joop van Veen, 'Honderd jaar oud en nog steeds te gebruiken', in *Teylers Magazijn* 37 (winter 1992), p. 5-7 (over T.C. Winklers *Gids* voor Teyler's Museum).

Militaire geschiedenis

J.R. Bruijn, *Julius Constantijn Rijk, zeeman en minister 1787-1854*. Amsterdam, 1991.

W. Klinkert, *Het vaderland verdedigd, plannen en opvattingen over de verdediging van Nederland 1874-1914*. 's-Gravenhage, 1992.

A.F. Stroink, *Mon cher Major, een officier aan het hof 1840-1849*. Alphen aan den Rijn, 1992.

Vrouwengeschiedenis

Wolf Kielich, *Vrouwen op ontdekkingsreis: avonturiersters uit de negentiende eeuw*. Amsterdam, 1992.

Kunst- en kunstnijverheid

- J.B. Bedaux, 'Georg Sturm en het topstukkenbeleid van de Gemeente Den Haag. Verwickelingen rond een negentiende-eeuws plafondstuk', in *Jong Holland* 8 (1992) 2, p. 4-5.
- Jan Bervoets, *Alexander Ver Huell (1822-1897): een levensbeschrijving*. Zutphen, 1992.
- F. Everts, 'Floris Arntzenius herontdekt', in *Tableau* 15 (1992) 1 (sept.), p. 94-95.
- Walter Feilchenfeldt, *Vincent van Gogh & Paul Cassirer, Berlin: the reception of Van Gogh in Germany from 1901 to 1914*. Zwolle, 1992.
- Bert Gerlagh, 'Israëls schetste stationsgangsters', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 26.
- C. Homburg, 'Affirming Modernity: Van Gogh's Arlésienne', in *Simiolus* 21 (1992), p. 127-138.
- A. Hoogeboom, 'Over de brief als bron. II De zeeschilder en de zee' (over A. Schelfhout), in *Kunstschrift* (1992) 3, p. 7-8.
- A. Hoogeboom, 'Brieven van een kunsthandelaar. "Omtrend de copyen van Koekkoek"', in *Kunstschrift* (1992) 5, p. 6.
- A. Hoogeboom, 'Brieven van een optimistisch historieschilder' (over J.A. Kruseman), in *Kunstschrift* (1992) 6, p. 8.
- Klaas Kornaat, *Gezien door het oog van de naald: 150 jaar produktie en verkoop van kleding in Nederland*. Baarn, 1992.
- Kunstschrift* nr. 2, 1992, over 'De Dam in vogelvlucht', hieruit: G. Mak, 'Vader en zoon Andriessen op de Dam', p. 29-31; E. van Uiter, 'Een romantisch waas', p. 32-33; G. Mak, 'De Dam van Breitner, Kees de Jongen en het moderne leven', p. 34-37.
- J. van Lindert, 'De essentie van de collectie Mesdag', in *Tableau*, 14 (1992) 5 (april), p. 58-61.
- W. Loos, 'Over Springer en Karsen, over een groot en klein Gezicht op Den Haag, over een aankoop en een geschenk', in *Bulletin van het Rijksmuseum* 40 (1992) 3, p. 246-253.
- Wessel Meijer en Paola Pisu, *Begraafplaatsen als cultuurbezit*. Utrecht, 1992.
- A. Meijer, *Frappante gelijknissen, J.P. Bourjé (1774-1834) als beoefenaar van kunst en wetenschap*. Middelburg, 1992.
- Ronald Pickvance, 'A great artist is dead': *letters of condolance on Vincent van Gogh's death*. Zwolle, 1992.
- M.J.H. van Rooijen-Buchwaldt, 'De eerste eeuw hoffotografie in Nederland: 1839-1940', in *Maatstaf* 40 (1992) 11/12, p. 68-96.
- Perry Schrier, 'De Haagsche Etsclub', in *Jaarboek Die Haeghe* (1992), p. 29-53.
- A.G. Schulte, 'Kerkelijk kunstbezit tussen dictatuur en onverdraagzaamheid. Friedrich Wilhelm Mengelberg, zijn kruiswegstaties in de Dom te Keulen en de navolging ervan in Nederland', in *Jaarboek Monumentenzorg 1991*. Zwolle en Zeist, 1991, p. 114-138.
- J. Sillevs, 'Weissenbruch terug in Pulchri', in *Tableau* 14 (1992) 6 (zomer), p. 49-55.
- Lambertus Simis, *Grondig onderwijs in de schilder- en verwerkunst*. Zeist, 1992.

- P.J.J. van Thiel, 'De Rembrandttentoonstelling van 1898', in *Bulletin van het Rijksmuseum* 40 (1992) 1, p. 11-92.
- J. Ubbens, 'Een schilderij van Willem de Famars Testas (1834-1896)', in *Tableau* 14 (1992) 4 (feb), p. 82-83.
- Anneke van Veen, 'De Binnenamstel in calotypie', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 146 [betreft twee waspapieren negatieven van B.B. Turner].
- J.M.W. van Voorst tot Voorst, *Tussen Biedermeier en Berlage: meubel en interieur in Nederland 1835-1895*. Amsterdam, 1992.

Pers- en boekwetenschap

- G.A.M. Beekelaar, 'Kranten in Arnhem en Nijmegen. Emancipatie en strijd', in *Nijmeegs Katern* 6 (1992) 6, p. 5-7.
- G.A.M. Beekelaar & Schepper, H. de, 'The first Chamber in the Netherlands 1815-1848', in H.W. Blom, W.P. Blockmans en H. de Schepper (red.) *Bicameralisme. Tweekamerstelsel vroeger en nu* (1992), p. 279-289.
- Arjan Berben, 'Een stille in den lande. J.J. Nieuwenhuyzen (1816-1860)' [Portretten van Nederlandse boekverzamelaars 3], in *De boekenwereld* 8 (1992) 3 (feb), p. 117-121.
- A.W.M. Bogers, 'Een democratisch blad. De Courier van Bataafsch Brabant 1795-1796', in *De Oranjeboom* 45 (1992), p. 89-109.
- Lisa Kuitert, ' "Wij willen Nieuwe Gidsen zijn, c'est ça." Het ideaal van de Zwolsche Herdrukken (1890-1914)', in *De boekenwereld* 8 (1992) 5, p. 215-222.
- Marjoke Rietveld-van Wingerden, *Voor de lieve kleinen: het jeugdtijdschrift in Nederland 1757-1942*. Den Haag, 1992.
- Louis Saalmink, 'De op- en teloorgang van De brave Hendrik', in *De boekenwereld* 8 (1992) 4, p. 170-183.
- H. de Schepper, 'La genèse du bicamérisme au Royaume des Beligues en 1815', in H.W. Blom, W.P. Blockmans en H. de Schepper (red.) *Bicameralisme. Tweekamerstelsel vroeger en nu* (1992), p. 3-17.
- Gerard Termorshuizen, 'De Indische archipel in de gouvernementskranten, 1812-1830', in *Jaarboek Letterkundig Museum* 1 (1992), p. 107-112.
- M. Wintle, 'Push-factors in emigration: the case of the Province of Zeeland in the nineteenth century', in *Population Studies* 46 (1992), p. 523-537.

Taal- en letterkunde

- Ben Albach, 'De populairste vrouw van Nederland. Maria Johanna Kleine Gartman, 1818-1885', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 50-54.
- J.A. Alberdingk Thijm, *1820-1889: erflater van de negentiende eeuw: een bundel opstellen*. Onder red. van P.A.M. Geurts. Baarn, 1992.
- W. van den Berg, 'Verzen behoren auditeuren', in *Literatuur* 9 (1992) 5, p. 265-270.
- Hans van den Bergh, 'Het Amsterdam van Multatuli', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 238-243.
- Bilderdijk, Willem, *Aan de oever wacht de rust: een bloemlezing van bekend en minder bekende religieuze gedichten van Willem Bilderdijk*. Verz. en ingel. door C.R. van den Berg. Kampen, 1992.
- Dorothee Buur, *Indische jeugdliteratuur: geannoteerde bibliografie van jeugdboeken over Nederlands-Indië en Indonesië, 1825-1991*. Leiden, 1992.

- Jacob Haafner, *De werken van Jacob Haafner. Dl. 1. Lotgevallen en vroege zeereizen van Jacob Haafner*. Zutphen, 1992.
- Theo D'Haen, 'De Nederlandse "Byron"', in *Literatuur* 9 (1992) 2, p. 88-96.
- Dianne Hamer, 'Een leven "met de pen in de ééne, den stofdoek in de andere hand..." Sophie van Wermeskerken-Junius', in *Literatuur* 9 (1992) 3, p. 151-156.
- Klaas van der Hoek, 'Tsjalling Hiddes Halbertsma (1792-1852)', in *Nieuw Letterkundig Magazijn* 10 (1992) 1, p. 15-17.
- M.G. Kemperink, 'Louis Couperus en de temperamentenleer', in *Literatuur* 9 (1992) 1, p. 2-7.
- M.J. Koenen, *Verklarend handwoordenboek der Nederlandsche taal*. Fotomechan. herdr. van de oorspr. uitgave, Groningen, 1897. Groningen, 1992.
- Nop Maas, 'De briefwisseling tussen Carel Vosmaer en Johannes van Vloten. Deel 1', in *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden 1990/1991*. Leiden 1992, p. 31-71.
- Nop Maas en Rob van de Schoor, 'Een Hollander in Parijs. W.G.C. Byvancks "Parijs 1891"', in *Maastaf* 40 (1992), p. 10-31.
- Nop Maas, 'Carel Vosmaer und Heinrich Heine', in *Heine-Jahrbuch* (1992), p. 224-233.
- A.M. Musschoot, 'Noord en Zuid en de nieuwe geestelijke kunst van 1890: "vermenging op voet van gelijkheid" (A. Verwey)', in *Spektator* 21 (1992) 3, p. 265-284.
- Over Multatuli* 28 (1992) bevat o.a. W. van den Berg, 'Multatuli: hors des normes'; Jerzy Koch, 'De invloed van de Duitse Multatuli-receptie op de Poolse'; Nop Maas, 'Herdenkers in karikatuur'.
- Over Multatuli* 29 (1992) bevat o.a. C. Fasseur, 'Eduard Douwes Dekker, Indisch ambtenaar'; Nop Maas, ' "Dat boek is meer dan een boek – het is een mensch." Reacties op Max Havelaar in 1860'; Olf Praamstra, 'Honderd jaar Max Havelaar-studie'.
- Harry G.M. Prick, ' "Waar mocht uw ziel haar vreugden halen?" J.J. van Laar, slippedragers van de Tachtigers', in *Maastaf* 40 (1992) 5, p. 49-64.
- M. Salverda (red), *Uit menschlievendheid zoude ik barbaar kunnen worden, reizen in Azië van J.G. Haafner, Q.M.R. Ver Huell, J. Olivier en P.P. Roorda van Eysinga tussen 1770 en 1830*. 's-Gravenhage, 1992.
- G.J. Vis, 'Van harmonie en toonval: Prosodiestudie in de negentiende eeuw', in *Spektator* 21 (1992) 2, p. 101-115.
- Nicole M. van Weringh, 'De prijsvragen en verhandelingen van Teylers Tweede Genootschap 1779-1866. (V:) dichtkunde', in *Teylers Magazijn* 37 (winter 1992), p. 8-13.
- Dick Wortel, 'De financiering van het Woordenboek der Nederlandsche Taal 1849-1892', in *Nieuw Letterkundig Magazijn* 10 (1992) 2, p. 36-40.

Architectuur

- Architectuur en stedenbouw in Flevoland: Urk 1850-1940, Noordoostpolder 1942-1962*. Zeist, 1992.
- M.M. Bakker en F.M. van de Poll, *Architectuur en stedenbouw in Amsterdam 1850-1940*. Zwolle/Zeist, 1992.
- Sible de Blaauw, 'Neogotiek in de provincie Groningen', in *Groninger Kerken* 9 (1992) 1 (maart), pp. 6-30.
- P.C.J. van Dael, 'De beschildering van De Krijtberg in Amsterdam', in *Bulletin KNOB* 91 (1992), p. 117-120.

- G. Dragt, 'Landgoed De Schaffelaar: natuur en verleden bij Barneveld', in *Bulletin KNOB* 91 (1992), p. 97-107.
- Thomas H. von der Dunk, 'Wat er staat is zelden Waterstaat. Overheidsbemoeienis bij de vormgeving van katholieke kerkgebouwen in Gelderland in het tweede kwart van de negentiende eeuw', in *Bulletin KNOB* 91 (1992), p. 1-14.
- Dick van der Horst en Martin Pruijs, *Van Gouden Eeuw naar Fin de Siècle. Een tocht van Rembrandtplein naar Vondelpark*. [Amsterdam Open Monumentendag 1992]. Amsterdam, 1992.
- M. Heijder, 'De Amsterdamse familie Borski. Geld maakt niet gelukkig', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 74-78.
- Guido Hoogewoud, 'Een IJbrug uit 1880', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 55.
- Fifine Kist, 'Het ontstaan van het Willemspark. Geene arbeiderswoningen maar heerenhuizen', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 132-135.
- Bernard Kohlenbach (Hrsg.), *Hendrik Petrus Berlage. Über Architektur und Stil. Aufsätze und Vorträge 1894-1928*. Basel, 1991.
- Niels L. Prak, *Het Nederlandse woonhuis van 1800 tot 1940*. Delft, 1991.
- Jeroen Schilt, *Genootschap Architectura et Amicitia: 1855-1881*. Rotterdam, 1992.
- Jos Vandenberg, 'Vlaamse fata morgana's van steen en stuc', in *Kunstschrift* (1992) 6, p. 35-39.
- Ester L. Wouthuysen, 'Nieuwbouw op de plaats van Café Continental', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 126-127.

Diversen, 'Van gewest tot gewest'

- Arnhems Historisch Genootschap Prodesse Conamur 1792-1992: overal lieten zij hun sporen na*. Zutphen, 1992.
- Peter-Paul de Baar, '125 jaar Sophia-Vereeniging. Op de bres voor karrepaard, trekhond en zwerfkat', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 206-208.
- Peter-Paul de Baar, 'Een tweede leven voor de Duvelshoek?', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 42-46.
- E.M.E. van Böné, *De familieraad in Nederland 1811-1838*. Rotterdam, 1992.
- Hans Boomsma en J.B. Mangé, *De Vechtstreek zoals het was*. Dordrecht, 1992.
- Hans Boomsma en J.B. Mangé, *Amsterdam zoals het was, zoals het is*. Dordrecht, 1992.
- I. Boone, 'Een romantische revolutionair in Den Haag', in *Jaarboek Die Haeghe* (1992), p. 55-73 (over Armand Barbès).
- Kees Boschma, *Reizen in Napoleons tijd: een avontuurlijke en soms hachelijke onderneming*. Abcoude, 1992.
- P. Brak, *Loosduinen rond 1840*. Den Haag, 1990.
- P.C.J. van Dael, '“De prachtige, zeer ruime, nieuw gebouwde kerk”. De H. Teresia van Avila te Den Haag', in *Bulletin van de Stichting Oude Hollandse Kerken* 35 (1992), p. 2-24.
- Jeanine Deckers, 'Willemskerk - Gereja Immanuel, Jakarta. “Het fraaiste gebouw van geheel Nederlandsch-Indië”', in *Bulletin KNOB* 91 (1992), p. 190-193.
- A.J. van Dissel, *Moscowa, geschiedenis van de gemeentelijke begraafplaats in Arnhem*. Utrecht, 1992.
- J. Doets, *De geslachten Doets en Beets uit de Beemster, de familie Haan, het dorp de Beets; andere families Doets en Beets afkomstig uit de Zeevang en de Beets*. Z.pl., 1992.
- H.J.J. Feenstra, *1892: wat, wie en wat nu?* Goes, 1992.
- Henk van Gelder, 'De Hollandsche Schouwborg. Een jubileum met een wrange smaak', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 114-117.

- A.J. Geurts, *Schokland, de historie van een weerbarstig eiland*. Zutphen, 1991.
- J.P. Geus, *Uit de historie van Koedijk en Huiswaard van 1300 tot 1972*. Schoorl, 1990.
- F. Groot, *Roomsen, rechtzinnigen en nieuwlichters, verzuiling in een Hollandse plattelandsgemeente, Naaldwijk 1850-1930*. Hilversum, 1992.
- Grote Historische Provincie-Atlas 1:25.000 Noord-Holland 1849-1859*. Groningen, 1992.
- Grote Historische Provincie-Atlas 1:25.000 Friesland 1853-1856*. Groningen, 1992.
- Grote Historische Provincie-Atlas 1:25.000 Zeeland 1856-1858*. Groningen, 1992.
- Marc Hameleers, 'De Atlas van Amsterdam uitgegeven door J.C. Loman in 1876: zijn plaats binnen de grootschalige kartografie van Amsterdam', in *Jaarboek Amstelodamum* (1992), p. 107-130.
- C.E.G. ten Houte de Lange, *Familiefonds Hurgonje 1767-1992, de nakomelingen van Isaac Hurgonje (1652-1706) en Josina Phoenix (1663-1711) en de geschiedenis van 225 jaar Familiefonds Hurgonje*. Middelburg, 1992.
- Theo de Jong, *Gouda: toen en nu: oud en modern Gouda, in woord en beeld: de oudste en nieuwste foto's van Gouda met uitvoerige historische toelichting*. Alphen aan den Rijn, 1992.
- Tankred Koch, *Levend begraven. Het fenomeen schijndood door de eeuwen heen*, Baarn, 1992.
- J. Kok, *Langs verboden wegen, de achtergronden van buitenechtelijke geboorten in Noord-Holland 1812-1914*. Hilversum, 1991.
- Carolien Koopmans, *Dordrecht 1811-1914. Een eeuw demografische en economische geschiedenis*, Hilversum, 1992 (Publikaties van de Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam, deel IV).
- J. Leenders, *Benaauwde verdraagzaamheid, hachelijk fatsoen, families, standen en kerken te Hoorn in het midden van de negentiende eeuw*. Den Haag, 1992.
- Wolfgang Lierz, 'Van fiets tot auto: Een eeuw wegenkaarten voor fietsers', in *Caert-Thresoor* 11 (1992) 3, p. 61-66.
- J. Michman, H. Beem en D. Michman, *Pinkas. Geschiedenis van de joodse gemeenschap in Nederland*. Amsterdam, 1992.
- Noord-Holland 1849-1859* (kaartenreproducties). Groningen, 1992.
- Pierre van der Pol, *Breda's oudste foto's: stadsgzichten en portretten van 19e eeuwse fotografen*. Tilburg, 1992.
- Ruud Siekerman, 'Dubbelportret van de Palmstraat. Werksters, sjouwerlieden, tapsters en politieagenten', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 302-308.
- Eric Slot, 'De familie Heineken. De mens leeft niet bij bier alleen', in *Ons Amsterdam* 44 (1992), p. 226-230.
- I.P. Spruit, *Quispels van de gouden eeuw tot 2000: een geslacht in epigrammen*. Leiden, 1991.
- C.E.M. Struyker Boudier, *Wijsgerig leven in Nederland, België en Luxemburg 1880-1980. VII. Op zoek naar zijn zin*. Nijmegen, 1992.
- C.L. Temminck Groll, 'Historische architectuur in Zuid Afrika', in *Bulletin KNOB* 91 (1992), p. 77-82.
- Vereniging Historisch Amstelveen, *Amstelveen in vuur en vlam, 1792-1992*. Amstelveen, [1992].
- Herman Visser, *Groninger gemeenten van 1808 tot 1992*. Groningen, 1992.
- H.L. Wesseling, *Verdeel en heers: de deling van Afrika 1880-1914*. Amsterdam, 1992.

1 Met dank aan de correspondenten samengesteld door Jenny Reynaerts en Jos van Waterschoot